

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.005.02.2020

Zdzisław Krajewski
Kujawsko-Pomorski Wojewódzki
Inspektor Ochrony Środowiska
ul. ks. Piotra Skargi 2
85-018 Bydgoszcz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/045 – Funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami komunalnymi i poużytkowymi oraz transgraniczne przemieszczanie odpadów

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska ¹ ul. Piotra Skargi 2, 85-018 Bydgoszcz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zdzisław Krajewski, Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, od 1 września 2020 r. ² W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełniła: Elwira Jutrowska, Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, od 23 grudnia 2002 r. do 31 sierpnia 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Sprawowanie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi na rynek krajowy produkty i produkty w opakowaniach oraz gospodarujących odpadami użytkowymi i odpadami opakowaniowymi. 2. Zapewnienie właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych. 3. Nadzór nad transgranicznym przemieszczaniem odpadów i przetwarzaniem na terytorium kraju przywożonych odpadów.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2016 r. do dnia zakończenia kontroli ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	1. Łukasz Burczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/102/2020 z 25 maja 2020 r. 2. Lucyna Cierzniakowska-Morzyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/127/2020 z 19 czerwca 2020 r. 3. Beata Odjas, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/157/2020 z 14 września 2020 r.

(akta kontroli str. 1-5)

¹ Dalej: „WIOŚ” lub „Inspektorat”.

² Dalej: „Wojewódzki Inspektor”.

³ Do 5 stycznia 2021 r.

⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wojewódzki Inspektor w latach 2016-2020 (I półrocze) realizował zadania określone w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska⁶. W oparciu o przygotowane plany pracy przeprowadzał kontrole podmiotów korzystających ze środowiska w zakresie przestrzegania przepisów ustaw: z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji⁷, z dnia 11 września 2015 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym⁸, z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach⁹ i z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi¹⁰. Planował i realizował także kontrole podmiotów prowadzących m.in. zbieranie i przetwarzanie odpadów komunalnych. Monitorował miejsca deponowania odpadów, w których dochodziło do pożarów. Odpowiadając na wnioski Głównego Inspektora Ochrony Środowiska¹¹ przekazywał informacje o spełnianiu wymogów ochrony środowiska przez podmioty zaangażowane w system transgranicznego przemieszczania odpadów. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. obowiązków sprawozdawczych realizowanych w stosunku do GIOŚ, tj. nieterminowego przekazania dwóch zbiorczych informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych w zakładach przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego za lata 2017 i 2018 oraz nierzetelnego sporządzenia ww. informacji za 2019 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej¹² kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Sprawowanie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi na rynek krajowy produkty i produkty w opakowaniach oraz gospodarującymi odpadami użytkowymi i odpadami opakowaniowymi

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2016-2020 (I półrocze) narzędziem wykorzystywanym w Inspektoracie do planowania kontroli był Internetowy System Kontroli¹³. W oparciu o wytyczne GIOŚ i zasady określone w ustawie o IOŚ sporządzano roczne plany działalności kontrolnej. W kontrolowanym okresie w podmiotach gospodarujących odpadami użytkowymi, tj. zużytymi bateriami i akumulatorami, zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, pojazdami wycofanymi z eksploatacji oraz odpadami opakowaniowymi zaplanowano przeprowadzenie 348 kontroli, w tym:

- 101 w 2016 r. (z czego 74 w podmiotach objętych przepisami ustawy o recyklingu pojazdów, 17 w podmiotach objętych przepisami ustawy o ZSEE, siedem w podmiotach objętych przepisami ustawy o bateriach i akumulatorach i trzy w podmiotach objętych przepisami ustawy o opakowaniach);

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 995, ze zm., dalej: „ustawa o IOŚ”.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 2056, dalej: „ustawa o recyklingu pojazdów”.

⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1893, dalej: „ustawa o ZSEE”.

⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1850, dalej: „ustawa o bateriach i akumulatorach”.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1114, dalej: „ustawa o opakowaniach”.

¹¹ Dalej: „GIOŚ”.

¹² Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹³ Dalej: „ISK”.

- 75 w 2017 r. (odpowiednio: 24, 21, siedem i 23);
- 70 w 2018 r. (20, 18, 11 i 21);
- 75 w 2019 r. (21, 28, 15 i 11);
- 27 w 2020 r. (I półrocze) (12, osiem, jedną i sześć).

Przed rozpoczęciem kwartału, na podstawie imiennego wykazu zakładów zawartego w rocznym planie kontroli Wojewódzki Inspektor sporządzał kwartalne plany kontroli. W ISK kategoryzacja zakładów była dokonywana z uwzględnieniem ich uciążliwości dla środowiska. Wyodrębniono pięć kategorii¹⁴ zakładów.

W latach 2016-2020 (I półrocze) WIOŚ w Bydgoszczy przeprowadził łącznie 4 685 kontroli planowych, 325 kontroli planowych w ww. podmiotach gospodarujących odpadami użytkowymi i odpadami opakowaniowymi, z tego:

- 112 w 2016 r. (z czego 73 w podmiotach objętych przepisami ustawy o recyklingu pojazdów, 19 w podmiotach objętych przepisami ustawy o ZSEE, osiem w podmiotach objętych przepisami ustawy o bateriach i akumulatorach i 12 w podmiotach objętych przepisami ustawy o opakowaniach;
- 81 w 2017 r. (odpowiednio 24, 22, dziewięć, 26);
- 57 w 2018 r. (12, 21, pięć, 19);
- 60 w 2019 r. (11, 20, 22 i siedem);
- 15 w I półroczu 2020 r. (pięć, jedna, dwie, siedem).

Nieprzeprowadzenie wszystkich zaplanowanych kontroli w analizowanym okresie wynikało z dużej liczby kontroli pozaplanowych (m.in. w trybie art. 41a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach¹⁵, interwencyjnych, na wnioski organów samorządowych), trudności kadrowych – rezygnacji z pracy inspektorów oraz ich długotrwałych nieobecności, wydłużenia czasu potrzebnego na realizację poszczególnych zadań przez „mało doświadczonych” inspektorów¹⁶. Wojewódzki Inspektor przekazywał informacje dotyczące trudności kadrowych Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu oraz GIOŚ. W latach 2016-2020 I półrocze w Inspektoracie przeprowadzono 55 konkursów, w wyniku, których zatrudniono 59 osób.

(akta kontroli str. 6-12, 15, 22-23, 33, 37, 884-893)

Badanie pięciu losowo wybranych kontroli planowych wykazało, że w każdym przypadku sporządzono protokół kontroli w ostatnim dniu kontroli.

(akta kontroli str. 46)

W latach 2016-2020 (I półrocze), Inspektorat przeprowadził łącznie 4 343 kontrole pozaplanowe, w tym 113 kontroli podmiotów gospodarujących odpadami użytkowymi i odpadami opakowaniowymi, z tego 14 w 2016 r., 17 w 2017 r., 26 w 2018 r., 46 w 2019 r. i 10 w I półroczu 2020 r.

(akta kontroli str. 14)

Analiza dokumentacji wykazała, że z:

- 10 kontroli pozaplanowych przeprowadzonych w podmiotach podlegających przepisom ustawy o ZSSE pięć przeprowadzono na wniosek¹⁷, trzy w

¹⁴ Zakłady I kategorii – kontrola co roku, II kategorii – nie rzadziej niż raz na trzy lata, III kategorii – co cztery lata, IV kategorii – co pięć lat lub rzadziej oraz V kategorii – nie muszą być umieszczane w planach kontroli.

¹⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 797, ze zm., dalej: „ustawa o odpadach”.

¹⁶ Jednej w 2016 r. ośmiu w 2018 r. i dziesięciu w 2019 r. w podmiotach podlegających ustawie o recyklingu pojazdów, ośmiu w 2019 r. w podmiotach podlegających przepisom ustawy o ZSEE, sześciu w 2018 r. w podmiotach podlegających ustawie o bateriach i akumulatorach, dwóch w 2018 r. i czterech w 2019 r. w podmiotach podlegających ustawie o opakowaniach.

¹⁷ Trzy GIOŚ, a dwie organów samorządu terytorialnego.

wyniku interwencji, a dwie to inne kontrole, podjęte z inicjatywy własnej WIOŚ;

- 14 kontroli pozaplanowych przeprowadzonych w podmiotach podlegających ustawie o bateriach i akumulatorach cztery przeprowadzono na wniosek¹⁸, siedem to kontrole interwencyjne, a trzy to inne kontrole, podjęte z inicjatywy WIOŚ;
- 19 kontroli pozaplanowych przeprowadzonych w podmiotach podlegających ustawie o opakowaniach 11 podjęto na wniosek¹⁹, siedem to kontrole interwencyjne, a jedna to inna kontrola, podjęta z inicjatywy WIOŚ.

(akta kontroli str. 27-28, 35-37)

Inspektorat w kontrolowanym okresie nie przeprowadził kontroli krzyżowych obejmujących podmioty funkcjonujące na rynku recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, baterii i akumulatorów oraz gospodarowania opakowaniami i odpadami opakowaniowymi.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że nie prowadzono ich „(...) z uwagi na uzyskiwanie w toku kontroli wszystkich żądanych wyjaśnień od jednostki/podmiotu kontrolowanego. Przedmiotowe informacje pozwalały na formułowanie wniosków kontrolnych w celu oceny przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, podjęcia odpowiednich działań pokontrolnych. W związku z powyższym nie zachodziła potrzeba prowadzenia kontroli krzyżowych w ww. zakresach.” Jak podał Wojewódzki Inspektor, WIOŚ nie posiadał danych na temat liczby przedsiębiorców działających na terenie Inspektoratu, którzy byli wprowadzającymi pojazdy²⁰, autoryzowanymi przedstawicielami sprzętu elektrycznego i elektronicznego²¹, prowadzącymi miejsca odbioru zużytych baterii i akumulatorów²² i podmiotami pośredniczącymi w zakresie zużytych baterii i akumulatorów, ponieważ „(...) gromadzenie danych o liczbie tych podmiotów do dnia 24 stycznia 2018 r. leżało w kompetencji GIOŚ, a po dniu 24 stycznia 2018 r. obowiązek ten realizuje marszałek województwa. Tut. Inspektorat nie był zobowiązany do gromadzenia danych dotyczących ilości podmiotów prowadzących takie działalności.”

(akta kontroli str. 6-12)

1.2. W latach 2016-2019 (na 31 grudnia) w systemie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji funkcjonowały: podmioty wprowadzające pojazdy²³, przedsiębiorcy prowadzący stacje demontażu pojazdów²⁴ oraz prowadzący punkty zbierania pojazdów²⁵. Na terenie objętym właściwością Inspektoratu nie było przedsiębiorców prowadzących strzępiarki.

(akta kontroli str. 15)

W kontrolowanym okresie realizując zadanie wskazane w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. i ustawy o IOŚ, WIOŚ przeprowadził 195 kontroli podmiotów korzystających ze

¹⁸ Jedną GIOŚ i trzy NIK.

¹⁹ Dwie GIOŚ, siedem organów samorządu terytorialnego i dwie przedsiębiorcy.

²⁰ W 2016 r. i 2018 r.

²¹ W latach 2016-2019.

²² W latach 2016-2018.

²³ Trzy w 2017 i 2019 r.

²⁴ 74 w 2016 r., 78 w 2017 r., 77 w 2018 r. i 76 w 2019 r.

²⁵ Po cztery w 2016-2018 i zero w 2019 r.

środowiska w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska²⁶ w zakresie przestrzegania przepisów o recyklingu pojazdów, z czego:

- 125 kontroli planowych, w tym 118 kontroli przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu, nie przeprowadzono kontroli planowych przedsiębiorców prowadzących punkty zbierania pojazdów;
- 70 kontroli doraźnych²⁷, w tym trzy przedsiębiorców wprowadzających pojazdy, 16 prowadzących stacje demontażu.

(akta kontroli str. 16-18)

Szczegółowa analiza wybranych losowo pięciu (spośród 125) dokumentacji kontroli przedsiębiorców prowadzących stacje demontażu wykazała, że inspektorzy WIOŚ przeprowadzając kontrole sprawdzali wywiązywanie się przedsiębiorców z obowiązków określonych w rozdziale 4 ustawy o recyklingu pojazdów²⁸. W trakcie kontroli inspektorzy przeprowadzali oględziny miejsca magazynowania odpadów. W jednej z pięciu analizowanych kontroli stwierdzono nieprawidłowości, tj.: eksploatację instalacji bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków szczególnie szkodliwych do urządzeń kanalizacyjnych innego podmiotu oraz przekazanie kopii zaświadczenia o demontażu pojazdu organowi rejestrowemu właściwemu ze względu na miejsce ostatniej rejestracji z naruszeniem ustawowego terminu. Zostały przeprowadzone trzy kontrole pozaplanowe u dwóch przedsiębiorców wprowadzających pojazdy²⁹. W dwóch stwierdzono nieprawidłowości, tj. podmiot nie złożył do GIOŚ zawiadomienia o podjęciu działalności w zakresie wewnątrzwspólnotowego nabycia pojazdów w terminie 30 dni od podjęcia tej działalności, spalanie odpadów z tworzyw sztucznych w piecu zlokalizowanym w garażu oraz prowadzenie gospodarki odpadami o kodzie 13 02 08* (zużyte oleje) w sposób niezapewniający ochrony środowiska.

WIOŚ nie przeprowadził w latach 2016-2018 kontroli punktów zbierania pojazdów³⁰. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że podmioty prowadzące punkty zbierania pojazdów stanowią zakłady zakwalifikowane do IV kategorii, których kontrole planowane są zgodnie z systemem ISK, co cztery lata lub rzadziej. Z uwagi na znaczny wzrost zadań priorytetowych, związanych ze zmianą ustawy o odpadach oraz problemami kadrowymi kontroli nie zaplanowano. W latach 2016-2018 do Inspektoratu nie wpływały zgłoszenia interwencyjne dotyczące działalności podmiotów prowadzących punkty zbierania pojazdów.

(akta kontroli str. 16-18, 884-887)

²⁶ Dz.U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm., dalej: „Prawo środowiska”.

²⁷ Liczba przeprowadzonych kontroli doraźnych ogółem uwzględnia również kontrole podmiotów innych w tym np. nielegalne demontaże pojazdów.

²⁸ W toku kontroli sprawdzano wywiązywanie się przedsiębiorców m.in. z obowiązków dotyczących: zapewnienia bezpiecznego dla środowiska i zdrowia ludzi przetwarzania pojazdów wycofanych z eksploatacji i powstających z nich odpadów, przekazywania przez prowadzących stacje demontażu zużytych baterii samochodowych kwasowo-ołowiowych i zużytych akumulatorów samochodowych kwasowo-ołowiowych zbierającemu zużyte baterie lub zużyte akumulatory lub prowadzącemu zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, spełniającemu wymagania, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o bateriach i akumulatorach, wydawania zaświadczeń o demontażu, ewidencji zaświadczeń o demontażu pojazdów oraz zaświadczeń o przyjęciu niekompletnego pojazdu, wydanych przez niego i przez przedsiębiorców prowadzących punkty zbierania pojazdów, z którymi zawarł umowę, osiągania poziomu odzysku i recyklingu odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji, obliczania i uiszczania opłat za nieosiągnięcie wymaganego poziomu odzysku i recyklingu odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji, dokumentowania przekazywania pojazdów z punktu zbierania do stacji demontażu.

²⁹ Dwie kontrole przeprowadzone u jednego przedsiębiorcy wykazały, że nie był on przedsiębiorcą wprowadzającym pojazdy, ponieważ wszystkie nabyte przez niego pojazdy zostały zakupione na terenie Polski z przeznaczeniem do dalszej odsprzedaży.

³⁰ W latach 2016-2018 funkcjonowało czterech takich przedsiębiorców, w 2019 r. nie było takiego podmiotu.

Na wniosek Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego³¹, przeprowadzono łącznie osiem kontroli funkcjonowania instalacji i urządzeń służących do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji przed ich uruchomieniem zgodnie z art. 40 ust. 2 ustawy o recyklingu pojazdów³². W ich wyniku wydano siedem postanowień pozytywnie opiniujących spełnienie wymagań ochrony środowiska przez podmioty zamierzające podjąć działalność w zakresie demontażu pojazdów. W jednym przypadku wydano postanowienie negatywne.

(akta kontroli str. 19)

Zbadano dokumentację pięciu kontroli przeprowadzonych w ww. zakresie. W ich trakcie pracownicy WIOŚ weryfikowali spełnienie minimalnych wymagań dla stacji demontażu pojazdów określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 28 lipca 2005 r. w sprawie minimalnych wymagań dla stacji demontażu oraz sposobu demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji³³. W czterech przypadkach wydano postanowienie o spełnianiu wymogów, w jednym postanowienie negatywne³⁴.

(akta kontroli str. 19-21)

1.3. W latach 2016-2019 (na 31 grudnia) spośród podmiotów objętych przepisami ustawy o ZSEE funkcjonowały podmioty: wprowadzające sprzęt elektryczny i elektroniczny³⁵, prowadzące zakłady przetwarzania³⁶, prowadzące działalność w zakresie recyklingu³⁷ oraz w zakresie innych niż recykling procesów odzysku³⁸, a także zbierające zużyty sprzęt³⁹. Na terenie objętym właściwością WIOŚ nie funkcjonowały organizacje odzysku, a Wojewódzki Inspektor nie posiadał wiedzy na temat działających na jego terenie autoryzowanych przedstawicieli.

(akta kontroli str. 22-23)

W zakresie przestrzegania przepisów tej ustawy przeprowadzono w latach 2016-2020 (I półrocze) łącznie 93 kontrole, z czego 83 kontrole planowe oraz 10 kontroli doraźnych. Spośród 83 kontroli planowych:

- 29 przeprowadzono w podmiotach, które mogły prowadzić działalność jako zakład przetwarzania i zbierający zużyty sprzęt;
- 19 w podmiotach, które były zakładem przetwarzania, prowadziły działalność w zakresie recyklingu oraz zbierały zużyty sprzęt;
- 17 w podmiotach wprowadzających sprzęt;
- siedem w podmiotach zbierających sprzęt;
- siedem w podmiotach wprowadzających sprzęt, prowadzących działalność w zakresie recyklingu oraz zbierających zużyty sprzęt;
- cztery w podmiotach mogących prowadzić działalność jako zakład przetwarzania, w zakresie recyklingu, w zakresie innym niż recykling procesów odzysku oraz jako zbierający zużyty sprzęt.

(akta kontroli str. 26)

³¹ Dalej: „Marszałek”.

³² Jedną w 2016 r., trzy w 2017 r., dwie w 2018 r., dwie w 2019 r.

³³ Dz. U. Nr 143 poz. 1206, ze zm.

³⁴ Przedsiębiorca nie był wyposażony w wagę lub urządzenie z wbudowaną wagą o skali ważenia nie mniej niż 3,5 Mg.

³⁵ Pięć w 2016 r., siedem w 2017 r., osiem w 2018 r. i dwa w 2019 r.

³⁶ 14 w 2016 r., 15 w 2017 r., 13 w 2018 r. i 14 w 2019 r.

³⁷ Sześć w 2016 r., siedem w 2017 r., sześć w 2018 r. i pięć w 2019 r.

³⁸ Po jednym w latach 2016-2019.

³⁹ 18 w 2016 r. i 2017 r., 17 w 2018 r. i 15 w 2019 r.

10 pozaplanowych kontroli przeprowadzono u przedsiębiorców, z których:

- pięciu zajmowało się wprowadzaniem sprzętu;
- dwóch jego zbieraniem;
- jeden był wprowadzającym sprzęt, zakładem przetwarzania oraz zbierającym zużyty sprzęt;
- jeden był zakładem przetwarzania, prowadzącym działalność w zakresie recyklingu oraz zbierającym zużyty sprzęt.

Wśród ww. kontroli trzy to kontrole interwencyjne z związku z otrzymanymi zgłoszeniami⁴⁰ przeprowadzone w terminie od 22 do 43 dni od wpływu zgłoszenia do WIOŚ, pięć to kontrole na wniosek (w tym: trzy na wniosek GIOŚ⁴¹ w terminie od 130 do 197 dni, a dwie na wniosek organów samorządu terytorialnego⁴² w terminie od 20 do 28 dni) oraz dwie kontrole sklasyfikowane jako inne podjęte z inicjatywy własnej WIOŚ.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że kontrole podjęte w terminie od 130 do 197 dni dotyczyły wprowadzania sprzętu elektrycznego i elektronicznego bez wymaganego wpisu do rejestru. Prowadzenie działalności bez wymaganego wpisu nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla środowiska, w związku z czym przedmiotowe kontrole zostały przeprowadzone jako kontrole pozaplanowe na wniosek, do których nie stosuje się terminów określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksie postępowania administracyjnego⁴³.

(akta kontroli str. 27-28, 151-160)

Inspektorat przeprowadzał, co najmniej raz w roku kontrolę zakładów przetwarzania. W 2019 r. jedna kontrola zakładu przetwarzania została przeprowadzona nierzetelnie, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Wyniki z tych kontroli były przedstawiane zarówno w formie opisowej, jak i tabelarycznej w Sprawozdaniu z działalności WIOŚ przekazywanym do GIOŚ.

(akta kontroli str. 80-98)

Szczegółowa analiza wybranych losowo dokumentacji z kontroli: przedsiębiorców wprowadzających sprzęt⁴⁴, prowadzących zakłady przetwarzania zużytego sprzętu

⁴⁰ M.in. [1] niewywiązywanie się z obowiązku rejestracji w bazie danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami, ustawie o ZSEE i bateriach i akumulatorach, [2] nielegalny demontaż pojazdów oraz zużytego sprzętu AGD, [3] wprowadzanie sprzętu elektrycznego bez wymaganego wpisu.

⁴¹ Dotyczyły one: [1] i [2] przekazanie anonimowej informacji o wprowadzania na rynek krajowy sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz produktów w opakowaniach bez wymaganego wpisu w BDO, [3] przekazanie anonimowej informacji o nieprawidłowościach w zakresie obowiązków wynikających z ustawy o ZSEE oraz bateriach i akumulatorach.

⁴² Związane były z toczącym się postępowaniem administracyjnym w sprawie: [1] wydania zezwolenia na przetwarzanie odpadów innych niż niebezpieczne oraz zezwolenia na zbieranie odpadów, [2] zmianą posiadanego zezwolenia na zbieranie odpadów na terenie PSZOK-u.

⁴³ Dz.U. z 2020 r. poz. 256, ze zm., dalej: „Kpa”.

⁴⁴ W toku kontroli sprawdzano wywiązywanie się przedsiębiorce m.in. z obowiązku: przeprowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych w stosunku do sprzętu, który został przez niego wprowadzony do obrotu, dołączania do sprzętu przeznaczonego dla gospodarstw domowych informacji o zakazie umieszczania zużytego sprzętu łącznie z innymi odpadami, wraz z wyjaśnieniem znaczenia oznakowania, potencjalnych skutkach dla środowiska i zdrowia ludzi wynikających z obecności w sprzęcie niebezpiecznych: substancji, mieszanin oraz części składowych, informowania o systemie zbierania, w tym zwrotu, zużytego sprzętu i roli, jaką gospodarstwo domowe spełnia w przyczynianiu się do ponownego użycia i odzysku, w tym recyklingu, zużytego sprzętu, oznakowania sprzętu symbolem selektywnego zbierania, opracowania informacji dotyczącej ponownego użycia i przetwarzania zużytego sprzętu, zawierającej w szczególności wskazanie poszczególnych części składowych oraz materiałów zawartych w sprzęcie, a także umiejscowienia w sprzęcie niebezpiecznych: substancji, mieszanin oraz części składowych, zorganizowania i sfinansowania odbierania od zbierających zużyty sprzęt oraz przetwarzania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych, zorganizowania i sfinansowania zbierania oraz przetwarzania zużytego sprzętu pochodzącego od użytkowników innych niż gospodarstwa domowe, osiągnięcia minimalnych rocznych poziomów zbierania zużytego sprzętu, osiągnięcia w poszczególnych latach określonych poziomów odzysku oraz

elektrycznego i elektronicznego⁴⁵ oraz prowadzących recykling i inne niż recykling procesy odzysku⁴⁶ (po pięć z każdego rodzaju) wykazała, że inspektorzy WIOŚ sprawdzali ww. przedsiębiorców w zakresie wywiązywania się z obowiązków określonych w ustawie o ZSEE. Przedsiębiorcy wprowadzający sprzęt część obowiązków określonych w tej ustawie realizowali poprzez organizacje odzysku zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. W dziewięciu z 15 analizowanych kontroli pracownicy WIOŚ stwierdzili nieprawidłowości, które polegały m.in. na: przekazywaniu odpadów o kodach 12 01 01 oraz 12 01 02 podmiotowi, który nie uzyskał wymaganych decyzji na gospodarowanie przedmiotowymi odpadami; braku wpisu do rejestru podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami; magazynowaniu zbieranych odpadów o kodzie 15 01 10* w sposób niezgodny z warunkami posiadanej decyzji; nieterminowym przekazaniu do GIOŚ sprawozdania o masie zebranego i przekazanego do prowadzącego zakład przetwarzania zużytego sprzętu za II półrocze 2016 r.; nieterminowym przekazaniu do GIOŚ oraz sporządzeniu niezgodnie ze stanem rzeczywistym sprawozdania o przetworzonym sprzęcie oraz naruszeniu warunków posiadanej decyzji w zakresie ilości wytworzonego odpadu.

(akta kontroli str. 29-32)

1.4. W kontrolowanym okresie (według stanu na 31 grudnia poszczególnych lat objętych kontrolą) na terenie województwa kujawsko-pomorskiego działały podmioty wprowadzające baterie i akumulatory⁴⁷, zbierający zużyte baterie i akumulatory⁴⁸, zakłady przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów⁴⁹ oraz prowadzący miejsce odbioru⁵⁰. Inspektorat nie posiadał danych dotyczących działania na terenie jego właściwości podmiotów pośredniczących.

(akta kontroli str. 37)

W latach 2016-2020 (I półrocze) przeprowadzono łącznie 60 kontroli podmiotów objętych przepisami ustawy o bateriach i akumulatorach, z czego 46⁵¹ to kontrole planowe, a 14 pozaplanowe. Spośród 46 kontroli planowych:

przygotowania do ponownego użycia i recyklingu zużytego sprzętu, prowadzenia dodatkowej ewidencji obejmującej informacje o masie wprowadzonego do obrotu sprzętu, zawarcia umowy w formie pisemnej pod rygorem nieważności z prowadzącym zakład przetwarzania, który prowadzi demontaż oraz przygotowanie do ponownego użycia zużytego sprzętu, umieszczania numeru rejestrowego na dokumentach związanych z wprowadzeniem sprzętu do obrotu, opracowania rocznego sprawozdania o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi, uzyskania wpisu do rejestru.

⁴⁵ W toku kontroli sprawdzano wywiązywanie się przedsiębiorcę m. in. z obowiązków dotyczących: prowadzenia rocznego audytu zewnętrznego, nieodpłatnego przyjmowania zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych od zbierającego zużyty sprzęt, w przypadku zawarcia umowy, o której mowa w art. 23 ust. 1 ustawy o ZSEE, posiadania wymaganego wyposażenia, wydawania wprowadzającemu sprzęt, z którym zawarł ww. umowę, w terminie do dnia 28 lutego każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy zaświadczenia o zużytym sprzęcie, przechowywania zaświadczeń o zużytym sprzęcie, sporządzenia rocznego sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami zawierającego informacje, o których mowa w art. 75 ust. 2 pkt 1 i 7 ustawy o odpadach, uzyskania wpisu do rejestru.

⁴⁶ W toku kontroli sprawdzano wywiązywanie się przedsiębiorcę m. in. z obowiązków dotyczących: wydawania prowadzącemu zakład przetwarzania przekazującemu odpady powstałe ze zużytego sprzętu do recyklingu zaświadczenia potwierdzającego recykling za poprzedni rok kalendarzowy lub zaświadczeń potwierdzającego inne niż recykling procesy odzysku, przechowywania zaświadczeń potwierdzających recykling, a także inne niż recykling procesy odzysku, opracowania rocznego sprawozdania o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami zawierającego informacje, o których mowa w art. 75 ust. 2 pkt 1 i 8 ustawy o odpadach, uzyskania wpisu do rejestru.

⁴⁷ Osiem w 2016 r., sześć w 2017 r., po pięć w 2018 r. i 2019 r.

⁴⁸ Dwa w 2016 r., jeden w 2017 r., cztery w 2018 r. i 17 w 2019 r.

⁴⁹ Dwa miały siedzibę na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2016-2019, ale tylko jeden prowadził działalność w zakresie przetwarzania baterii i akumulatorów.

⁵⁰ Jeden w 2019 r. O funkcjonowaniu miejsc odbioru zużytych baterii i akumulatorów w latach 2016-2018 Inspektorat nie posiadał danych.

⁵¹ Liczba kontroli przeprowadzonych u poszczególnych przedsiębiorców nie sumuje się do 46, ponieważ [1] w 2016 r. jeden podmiot w 2016 r. nie posiadał uregulowanej strony formalno-prawnej w zakresie obrotu bateriami i akumulatorami, [2] w 2017 r. wyniku kontroli stwierdzono, że jeden podmiot nie wprowadza baterii i akumulatorów, a drugi nie prowadzi działalności gospodarczej, [3] w 2019 r., że sześć podmiotów nie zbiera baterii i akumulatorów, [4] w 2020 r. jeden podmiot jest wytwarzającym baterie i akumulatory.

- 18 przeprowadzono w podmiotach wprowadzających baterie i akumulatory;
- 14 u przedsiębiorców zbierających zużyte baterie i akumulatory;
- cztery w podmiotach zbierających oraz prowadzących zakład przetwarzania zużytych baterie i akumulatory;
- w pozostałych 10 przypadkach w wyniku kontroli ustalono, że: sześć podmiotów nie prowadzi działalności w zakresie zbierania baterii i akumulatorów, jeden nie prowadzi działalności, jeden nie wprowadza baterii i akumulatorów, jeden nie posiada uregulowanej strony formalno-prawnej w zakresie obrotu bateriami i akumulatorami, jeden jest wytwarzającym baterie.

(akta kontroli str. 39-41)

14 pozaplanowych kontroli przeprowadzono u przedsiębiorców, z których ośmiu było wprowadzającymi baterie i akumulatory, czterech zbierającymi, jeden prowadził miejsce odbioru oraz jeden zajmował się zbieraniem zużytych baterii i akumulatorów, a także był zakładem przetwarzania. Wśród ww. kontroli siedem to kontrole interwencyjne w z związku z otrzymanymi zgłoszeniami⁵² przeprowadzone w terminie od 40 do 100 dni od wpływu zgłoszenia do WIOŚ, cztery to kontrole na wniosek, które rozpoczęto w terminie od 34 do 719 dni, a trzy to inne, podjęte z inicjatywy własnej WIOŚ.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że kontrola interwencyjna podjęta w terminie 100 dni od wpływu pisma do WIOŚ dotyczyła wywiązywania się z obowiązku sporządzania i przekazywania Marszałkowi sprawozdawczości dotyczącej wprowadzania na rynek baterii i akumulatorów. (...) Nieskładanie wymaganych ustawowo sprawozdań nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla środowiska.

(akta kontroli str. 35-36, 151-160)

Szczegółowa analiza wybranych losowo: pięciu dokumentacji kontroli przedsiębiorców wprowadzających baterie i akumulatory⁵³ oraz zbierających baterie i akumulatory⁵⁴ wykazała, że inspektorzy WIOŚ sprawdzali wywiązywanie się z obowiązków określonych w ustawie o bateriach i akumulatorach. Stwierdzone

⁵² M.in. [1] niewywiązywanie się z obowiązku rejestracji w bazie danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami, ustawie o ZSEE i bateriach i akumulatorach, [2] nielegalny demontaż pojazdów oraz zużytego sprzętu AGD, [3] wprowadzanie sprzętu elektrycznego bez wymaganego wpisu.

⁵³ W toku kontroli sprawdzano wywiązywanie się przedsiębiorcę m.in. z obowiązków dotyczących: oznakowania baterii lub akumulatorów wprowadzanych do obrotu, umieszczania numeru rejestrowego na dokumentach związanych z obrotem bateriami i akumulatorami, odebrania zużytych baterii lub akumulatorów od użytkownika, zawarcia umowy w formie pisemnej pod rygorem nieważności, ze zbierającym zużyte baterie lub zużyte akumulatory, dotyczącej zbierania zużytych baterii prądenośnych lub zużytych akumulatorów prądenośnych, osiągnięcia poziomów zbierania, prowadzenia ewidencji obejmującej informacje o rodzaju i masie wprowadzanych do obrotu baterii i akumulatorów, sporządzania sprawozdań zawierających informacje, o których mowa w art. 73 ust. 2 pkt 1 i pkt 6 lit. a ustawy o odpadach, na zasadach i w trybie określonych w tej ustawie, zawarcia umowy w formie pisemnej pod rygorem nieważności z prowadzącym zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, finansowania publicznych kampanii edukacyjnych, uzyskania wpisu do rejestru.

⁵⁴ W toku kontroli sprawdzano wywiązywanie się przedsiębiorców m. in. z obowiązków dotyczących: odbierania zużytych baterii prądenośnych i zużytych akumulatorów prądenośnych od prowadzącego miejsce odbioru, z którym ma zawartą umowę, przekazania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów prowadzącemu zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, a w przypadku zużytych baterii prądenośnych lub zużytych akumulatorów prądenośnych - w pierwszej kolejności prowadzącemu zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, który prowadzi co najmniej sortowanie zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, przekazania zużytych baterii kwasowo-olowiowych lub zużytych akumulatorów kwasowo-olowiowych prowadzącemu zakład przetwarzania zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, przekazania zużytych baterii niklowo-kadmowych lub zużytych akumulatorów niklowo-kadmowych prowadzącemu zakład przetwarzania zużytych baterii niklowo-kadmowych lub zużytych akumulatorów niklowo-kadmowych, prowadzenia ewidencji obejmującej informacje o masie zebranych zużytych baterii prądenośnych i zużytych akumulatorów prądenośnych, ogółem i w rozbiu na poszczególne wprowadzających baterie lub akumulatory, z którymi ma zawartą umowę, sporządzania sprawozdań zawierających informacje, o których mowa w art. 75 ust. 2 pkt 1 i 9 ustawy o odpadach, przechowywania ewidencji oraz zaświadczeń przez okres 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, którego dotyczą, sporządzania i wydawania wprowadzającemu baterie lub akumulatory, z którym ma zawartą umowę, lub podmiotowi pośredniczącemu, z którym ma zawartą umowę, w terminie do dnia 28 lutego każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy, zaświadczeń o zebranych zużytych bateriach prądenośnych lub zużytych akumulatorach prądenośnych.

w tych kontrolach nieprawidłowości dotyczyły m.in.: braku umieszczenia nadanego numeru rejestrowego na dokumentach związanych z obrotem bateriami i akumulatorami, przekazaniu po ustawowym terminie sprawozdań o rodzaju, ilości i masie wprowadzonych do obrotu baterii i akumulatorów za 2017 r., o wysokości należnej opłaty produktowej, o wysokości środków przekazanych na publiczne kampanie edukacyjne. Analiza czterech protokołów kontroli planowych jednego zakładu przetwarzania baterii i akumulatorów, który działał na terenie właściwości Inspektoratu wykazała, że były one sporządzane nierzetelnie, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 39-41)

1.5. Na terenie właściwości WIOŚ w okresie objętym kontrolą (według stanu na 31 grudnia poszczególnych lat objętych kontrolą) działali przedsiębiorcy prowadzący: recykling odpadów opakowaniowych⁵⁵ i innych niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych⁵⁶, organizację odzysku opakowań⁵⁷ i wprowadzający produkty w opakowaniach⁵⁸.

(akta kontroli str. 37)

W okresie 2016-2020 I półrocze przeprowadzono łącznie 90 kontroli, w tym 71 kontroli planowych i 19 pozaplanowych. Spośród 71 kontroli planowych:

- 45 przeprowadzono u przedsiębiorców wprowadzających produkty w opakowaniach;
- 21 u przedsiębiorców prowadzących recykling odpadów opakowaniowych;
- pięć u przedsiębiorców prowadzących recykling odpadów opakowaniowych i wprowadzających produkty w opakowaniach.

(akta kontroli str. 38)

19⁵⁹ pozaplanowych kontroli przeprowadzono u przedsiębiorców, z których 14 było wprowadzającymi produkty w opakowaniach, dwóch prowadzącymi recykling odpadów opakowaniowych, jeden zajmował się wprowadzeniem produktów w opakowaniach i ich recyklingiem, a dwóch prowadziło działalność inną niż wymieniona. Wśród ww. kontroli siedem to interwencyjne w związku z otrzymanymi zgłoszeniami⁶⁰ przeprowadzone w terminie od jednego do 28 dni od wpływu zgłoszenia do WIOŚ, 11 kontroli podjęto na wniosek w terminie od 3 do 190 dni od jego wpływu do WIOŚ, a jedna podjęta była z inicjatywy własnej WIOŚ.

Wojewódzki Inspektor podał, że przeprowadzenie pięciu kontroli na wniosek w terminie powyżej 60 dni od jego wpływu dotyczyło wywiązywania się z obowiązku finansowania publicznych kampanii edukacyjnych (trzy) oraz wprowadzania na rynek produktów w opakowaniach bez wpisu do BDO (dwie). Niewywiązywanie się z ww. obowiązków nie stanowi bezpośredniego zagrożenia dla środowiska, w związku z czym wszystkie zostały przeprowadzone jak kontrole pozaplanowe na wniosek, do których nie stosuje się terminów określonych w Kpa.

(akta kontroli str. 38, 151-160)

⁵⁵ Dwa w 2016 r., osiem w 2017 r., dziewięć w 2018 r. i trzy w 2019 r.

⁵⁶ Po jednym w latach 2016-2019.

⁵⁷ Po jednej w latach 2016-2019.

⁵⁸ 10 w 2016 r., 18 w 2017 r., 17 w 2018 r. i 12 w 2019 r.

⁵⁹ Liczba przeprowadzonych kontroli doraźnych ogółem uwzględnia również kontrole podmiotów innych niż przedsiębiorcy prowadzący recykling odpadów opakowaniowych, prowadzący inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych wprowadzających produkty w opakowaniach i organizacje odzysku opakowań.

⁶⁰ M.in. [1] niewywiązywanie się z obowiązku rejestracji w bazie danych o produktach, opakowaniach i gospodarce odpadami, ustawie o ZSEE i bateriach i akumulatorach, [2] nielegalny demontaż pojazdów oraz zużytego sprzętu AGD, [3] wprowadzanie sprzętu elektrycznego bez wymaganego wpisu.

Szczegółowa analiza dokumentacji kontroli planowych przeprowadzonych u przedsiębiorców prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku⁶¹ oraz wprowadzających produkty w opakowaniach⁶² (po pięć) wykazała, że inspektorzy WIOŚ sprawdzali przestrzeganie przepisów ustawy o opakowaniach. Kontrole w tym zakresie wykazywały m.in. naruszenie przepisów dotyczących wystawiania odpowiednio do zakresu wykonywanej działalności gospodarczej dokumentów DPO/DRP, EDPO i EDPR.

(akta kontroli str. 45-50)

1.6. W okresie objętym kontrolą WIOŚ współpracował z innymi instytucjami i organami kontroli. Współpraca, jak wskazał Wojewódzki Inspektor, obejmowała w szczególności „wymianę informacji o wynikach kontroli”. Po kontrolach dotyczących odpadów poużytkowych oraz odpadów opakowaniowych skierowano 148 wystąpień lub informacji do innych organów. Najwięcej po kontrolach dotyczących przestrzegania przepisów ustawy o recyklingu pojazdów – 90, w tym: 35 do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego⁶³ i 34 do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W efekcie kontroli dotyczących ZSEE skierowano 24 wystąpienia do Urzędu Marszałkowskiego, sześć do GIOŚ, a po kontrolach w zakresie ustawy o opakowaniach 15 do Urzędu Marszałkowskiego. Ponadto wystąpienia lub informacje przekazywano także wójtom, burmistrzom i prezydentom, starostom powiatowym, Powiatowym Inspektorom Nadzoru Budowlanego, Policji i Prokuraturze⁶⁴.

(akta kontroli str. 6-12, 51-52)

1.7. W badanym okresie Wojewódzki Inspektor przeprowadzał analizy i dokonywał ocen przestrzegania przepisów, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy IOŚ, m.in. w zakresie odpadów poużytkowych i odpadów opakowaniowych.

Wojewódzki Inspektor wskazał, że kontrole opierały się na dokonywaniu analizy stanu faktycznego zastanego w kontrolowanym podmiocie oraz oceny wywiązywania się z nałożonych decyzjami administracyjnymi obowiązków lub wprost z przepisów prawa. Do WIOŚ skierowane były projekty ustaw i rozporządzeń w celu dokonania analizy ich zapisów i wniesienia ewentualnych uwag wynikających z praktyki kontrolnej.

(akta kontroli str. 6-12)

1.8. W latach 2016-2020 (I półrocze) do Inspektoratu wpłynęło łącznie 1 793 wniosków o interwencję i siedem skarg, w tym w zakresie ochrony przed odpadami odpowiednio 617 i sześć. Spośród nich zgodnie z właściwością do innych organów przekazano 456 wniosków i siedem skarg, w tym w zakresie ochrony przed odpadami odpowiednio 134 i sześć. Wojewódzki Inspektor podał, że wnioski o interwencję w zakresie niebędącym w kompetencji organów Inspekcji Ochrony

⁶¹ W toku kontroli sprawdzano wywiązywanie się przedsiębiorcę m.in. z obowiązków dotyczących: wystawiania odpowiednio do zakresu wykonywanej działalności gospodarczej dokumentów DPO, DPR, EDPO i EDPR, prowadzenia rocznego audytu zewnętrznego, uzyskania wpisu do rejestru.

⁶² W toku kontroli sprawdzano wywiązywanie się przedsiębiorcę m. in. z obowiązków dotyczących: zapewnienia odzysku, w tym recyklingu odpadów opakowaniowych takiego samego rodzaju jak odpady opakowaniowe powstałe z tego samego rodzaju opakowań jak opakowania, w których wprowadził produkty, prowadzenia publicznych kampanii edukacyjnych, osiągnięcia docelowego poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, prowadzenia ewidencji w postaci papierowej albo elektronicznej, obejmującej informacje o masie opakowań, w których wprowadził do obrotu produkty w danym roku kalendarzowym, przechowywania informacji zawartych w ewidencji przez 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, którego informacje dotyczą, sporządzania rocznego sprawozdania o produktach, opakowaniach i o gospodarowaniu odpadami z nich powstającymi zawierającego informacje, o których mowa w art. 73 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o odpadach, uzyskania wpisu do rejestru.

⁶³ Dalej: „Urząd Marszałkowski”.

⁶⁴ Do Prokuratury kierowano zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa.

Środowiska⁶⁵ były przekazywane do rad miast i gmin, burmistrzów i prezydentów miast, starostów, wójtów gmin, organów nadzoru budowlanego, inspekcji pracy, inspekcji sanitarnej i organów celno-skarbowych. Najwięcej wniosków o interwencję dotyczyło pojazdów wycofanych z eksploatacji – 50⁶⁶, baterii i akumulatorów – cztery, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego – trzy oraz opakowań i odpadów opakowaniowych - dwa. W ich rezultacie podejmowano kontrole. (odpowiednio 52⁶⁷, pięć⁶⁸, trzy i dwie). Zostały one rozpoczęte w terminie od 11 do 100 dni od wpływu wniosku będącego podstawą ich przeprowadzenia.

(akta kontroli str. 54-63)

1.9. Inspektorat, sporządzał i terminowo przedkładał do GIOŚ zbiorcze informacje o wynikach kontroli przedsiębiorców wpisanych do rejestru, o którym mowa w ustawie o odpadach, skontrolowanych w poprzednim roku kalendarzowym, tj. za rok 2016, 2017, 2018 i 2019. Jednakże, sprawozdania za lata 2016-2018 zostały sporządzone nierzetelnie, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 120-132)

Inspektorat, sporządzał zbiorcze informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych w zakładach przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. W okresie objętym kontrolą przedmiotowe informacje przekazano do GIOŚ w treści „Informacji o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska”. Spośród czterech ww. informacji dwie za 2017 i 2018 rok zostały przekazane po upływie terminu określonego w art. 86 ust. 2 ustawy o ZSEE, a informacja za 2019 r. została sporządzona nierzetelnie, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 80-119)

1.10. Terminowość poddawania się audytowi przez podmioty do tego zobowiązane Inspektorat weryfikował na podstawie: zapisów sprawozdań (daty wykonania audytu), daty wpływu do Inspektoratu, a także w trakcie przeprowadzania kontroli w tych podmiotach. W okresie objętym kontrolą (do 30 czerwca 2020 r.) do Inspektoratu wpłynęło łącznie 174 uwierzytelnionych kopii sprawozdań z przeprowadzonego audytu, z tego: 138 dotyczyło przedsiębiorców, o których mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o opakowaniach⁶⁹, a 36 prowadzących zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego⁷⁰.

(akta kontroli str. 133)

Badanie czterech uwierzytelnionych kopii sprawozdań z przeprowadzonych rocznych audytów zewnętrznych⁷¹ wykazało, że zostały przesłane do Inspektoratu w ustawowym terminie, przeprowadzone przez akredytowanych weryfikatorów, a cel i zakres audytu był zgodny z wymogami odpowiednio: art. 68 ustawy o ZSEE i art. 48 ustawy o gospodarce opakowaniami.

(akta kontroli str. 134-136)

⁶⁵ Dalej: „IOŚ”.

⁶⁶ Dotyczyły one podejrzenia prowadzenia nielegalnego demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

⁶⁷ Na podstawie jednego wniosku w 2017 r. i 2018 r. przeprowadzono dwie kontrole.

⁶⁸ Na podstawie jednego wniosku w 2018 r. przeprowadzono dwie kontrole.

⁶⁹ 32 w 2017 r., 40 w 2018 r., 37 w 2019 r. i 29 w 2020 I półroczu.

⁷⁰ 13 w 2018 r. i w 2019 r. oraz 10 w 2020 I półroczu.

⁷¹ Dwóch zakładów przetwarzania i dwóch prowadzących recykling lub inny niż recykling proces odzysku odpadów opakowaniowych.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zbiorcze informacje o wynikach kontroli przeprowadzonych w zakładach przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego za 2017 i 2018, zawarte w rocznej „Informacji o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska...” zostały przekazane GIOŚ po terminie określonym w art. 86 ust. 2 ustawy o ZSEE (do 15 lutego za poprzedni rok kalendarzowy), tj. w obu przypadkach przekazano je sześć dni po terminie (odpowiednio 21 lutego 2018 r. i 21 lutego 2019 r.).

(akta kontroli str. 64-79)

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że informacje o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska za 2017 i 2018 zostały przekazane zgodnie z terminem określonym przez GIOŚ w pismach skierowanych do WIOŚ.

(akta kontroli str. 6-12, 64-79, 824-847)

NIK zauważa, że termin do złożenia ww. wyniku wprost z przepisów ustawy o ZSEE. Tym samym Wojewódzki Inspektor powinien się do niego stosować, niezależnie od wytycznych otrzymanych od GIOŚ.

2. Nierzetelność zbiorczych informacji o wynikach kontroli przekazywanych do GIOŚ, tj.:

- a) zbiorczej informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych w zakładach przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego za 2019 r. Wykazano w niej, kontrolę⁷², o której mowa w art. 86 ust. 1 ustawy o ZSEE, mimo że w jej trakcie nie zweryfikowano obowiązków nałożonych na przedsiębiorcę w rozdziale 6 tej ustawy.

(akta kontroli str. 80-119, 719-759)

- b) zbiorczych informacji, o których mowa w art. 72 ust. 1 ustawy o bateriach i akumulatorach, (Raport wojewódzki z terenu województwa kujawsko-pomorskiego). Wykazano w nich trzy kontrole zakładu przetwarzania⁷³, mimo, że nie wskazano w nich celu kontroli, jakim było przestrzeganie wymagań wynikających z ustawy o bateriach i akumulatorach przez prowadzących działalność w zakresie wytwarzania, zbierania i przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów. Ponadto dane zawarte w protokołach tych kontroli podpisanych przez kontrolowanego i pracowników WIOŚ Delegatury w Toruniu różnią się od tych zawartych w ISK, tzn. protokoły podpisane przez kontrolowanego nie zawierają ww. celu. Przeprowadzone kontrole ograniczyły się do: sprawdzenia sposobu gospodarowania bateriami i akumulatorami określonego w decyzji, magazynowania zużytych baterii i akumulatorów oraz sprawdzenia, czy kontrolowany złożył Marszałkowi sprawozdania zawierające informacje wskazane w art. 75 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 9 i 10 ustawy o odpadach. W trakcie kontroli zweryfikowano wskazany w rozdziale 11, w art. 64 ust. 5 ustawy o bateriach i akumulatorach obowiązek sporządzenia sprawozdania. Nie zweryfikowano pozostałych obowiązków nałożonych na tego przedsiębiorcę w tym rozdziale.

(akta kontroli str. 120-133, 424-444, 470-718)

⁷² TOR 119/2019

⁷³ Po jednej w każdym z lat 2016-2018: TOR 236/2016, TOR 181/2017, TOR 199/2018.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że ww. sprawozdania sporządzane były w oparciu o dane własne i informacje przekazywane przez poszczególne delegatury. Zarówno w przypadku kontroli w zakładzie przetwarzania ZSEE jak i kontroli wykazanych w raportach bateryjnych Delegatura w Toruniu przekazała, że kontrole te zostały przeprowadzone. Wojewódzki Inspektor podkreślił, że obowiązkiem inspektora wprowadzającego dane do ISK jest dbanie, aby były spójne i odzwierciedlały stan rzeczywisty, w tym również w zakresie realizowanych czynności.

(akta kontroli str. 820-823, 826-851)

NIK zauważa, obowiązkiem WIOŚ jest przekazywanie do GIOŚ rzetelnych danych. Przygotowanie przez Delegaturę w Toruniu – będącą w strukturze WIOŚ – nierzetelnych danych nie może stanowić usprawiedliwienia dla niewłaściwego raportowania informacji o działalności Inspekcji dla jednostki nadrzędnej.

3. Protokół kontroli TOR 119/2019 został sporządzony nierzetelnie, ponieważ w części 2 „Naruszenia” nie wykazano naruszeń stwierdzonych w części „Ustalenia kontroli”. Na jego postawie skierowano do kontrolowanego podmiotu zarządzenie pokontrolne.

(akta kontroli str. 719-759)

Inspektor przeprowadzający kontrolę wyjaśniła, że z uwagi na fakt, że ISK w trakcie przeprowadzania kontroli był nieaktualniony zdecydowała się nie wypełniać działu „Naruszenia” i wybrała formę instruktażu. Kierownik Delegatury wyjaśnił, że uchybienie (formalne) wynika z błędu pracownika. Pracownik miał problemy z zarejestrowaniem naruszenia (były problemy z wybraniem odpowiedniej opcji dot. naruszenia w systemie). Ostatecznie, pod presją czasu, naruszenie to zostało opisane w części 4 „inne zagadnienia”.

(akta kontroli str. 223-231)

NIK zauważa, że problemy techniczne związane z działalnością ISK nie mogą wpływać na dokumentowanie przeprowadzonej kontroli. Kontrolowany ma prawo, do jasnej informacji, czy w trakcie kontroli stwierdzono naruszenia.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewódzki Inspektor przeprowadzał ujęte w planach pracy Inspektoratu kontrole podmiotów gospodarujących odpadami poużytkowymi oraz odpadami opakowaniowymi. Stwierdzone w wyniku kontroli NIK nieprawidłowości dotyczyły obowiązków sprawozdawczych.

OBSZAR

2. Zapewnienie warunków dla właściwego odbioru i zagospodarowania wytwarzanych odpadów komunalnych oraz sprawowania skutecznego nadzoru nad rynkiem odpadów komunalnych

Opis stanu faktycznego

2.1. W WIOŚ opracowywane były harmonogramy kontroli. W latach 2016-2020 (I półrocze) zaplanowano przeprowadzenie 77 kontroli w podmiotach gospodarujących odpadami komunalnymi. Z czego:

- 14 w 2016 r., w tym cztery w podmiotach zajmujących się przetwarzaniem odpadów komunalnych; osiem w podmiotach jednocześnie zbierających, przetwarzających, odbierających odpady komunalne z nieruchomości

i prowadzących Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych⁷⁴; jedną w podmiocie zbierającym i przetwarzającym odpady komunalne oraz jedną w podmiocie zbierającym, przetwarzającym i odbierającym odpady komunalne;

- 20 w 2017 r., w tym trzy w podmiotach zajmujących się zbieraniem odpadów komunalnych; cztery w podmiotach przetwarzających te odpady, trzy w PSZOK; cztery w podmiotach będących jednocześnie zbierającym, odbierającym i prowadzącym PSZOK; trzy w podmiotach zbierających, przetwarzających, odbierających odpady komunalne z nieruchomości i prowadzących PSZOK; po jednej w podmiotach, które zajmowały się: zbieraniem i przetwarzaniem, zbieraniem i odbieraniem odpadów z nieruchomości; zbieraniem, odbieraniem odpadów komunalnych z nieruchomości i prowadzeniem PSZOK;
- 19 w 2018 r., w tym pięć w podmiotach zajmujących się zbieraniem odpadów komunalnych; cztery w podmiotach przetwarzających te odpady; cztery w podmiotach jednocześnie zbierających, przetwarzających, odbierających odpady komunalne z nieruchomości i prowadzących PSZOK; cztery w podmiotach jednocześnie zbierających, przetwarzających, odbierających odpady komunalne z nieruchomości i dwie w podmiotach, które zajmowały się zbieraniem i przetwarzaniem odpadów komunalnych;
- 16 w 2019 r., w tym trzy w podmiotach zajmujących się zbieraniem odpadów komunalnych; dwie w podmiotach przetwarzających te odpady; sześć w podmiotach jednocześnie zbierających, przetwarzających, odbierających odpady komunalne z nieruchomości i prowadzących PSZOK; po dwie w podmiotach: zbierających, przetwarzających i odbierających odpady komunalne z nieruchomości, zbierających, odbierających i prowadzących PSZOK oraz jedną w podmiocie zbierającym i przetwarzającym odpady komunalne;
- osiem w 2020 (I półrocze), w tym trzy w podmiotach zbierających odpady komunalne; dwie w podmiotach zbierających i odbierających odpady komunalne z nieruchomości; po jednej w podmiocie zbierającym i przetwarzających, zbierającym, odbierającym odpady komunalne z nieruchomości oraz prowadzącym PSZOK, a także w podmiocie zbierającym, przetwarzającym, odbierającym odpady komunalne z nieruchomości oraz prowadzącym PSZOK.

(akta kontroli str. 137)

Ww. podmioty klasyfikowano w kategoriach od II do V pod względem uciążliwości dla środowiska, co uwzględniano przy sporządzaniu harmonogramu kontroli.

(akta kontroli str. 138)

W latach 2016-2020 (I półrocze) przeprowadzono łącznie 70 kontroli. W 2017 r. nie przeprowadzono jednej, w 2018 r. dwóch, a w 2019 r. trzech kontroli w podmiotach przetwarzających odpady komunalne, jednej w podmiocie zbierającym, odbierającym odpady komunalne z nieruchomości oraz prowadzącym PSZOK i dwóch w podmiotach zajmujących się zbieraniem, przetwarzaniem, odbieraniem odpadów komunalnych z nieruchomości oraz prowadzącym PSZOK.

Wojewódzki Inspektor wskazał, że nieprzeprowadzenie tych kontroli wynika z dużej liczby kontroli pozaplanowych (m.in. w trybie art. 41a ustawy o odpadach,

⁷⁴ Dalej: „PSZOK”.

interwencyjnych, na wnioski organów samorządowych). Niezrealizowanie kontroli zakładów II-IV kategorii ujętych w rocznych planach kontroli uwarunkowane było trudnościami kadrowymi. W przypadku jednej kontroli planowej, w związku ze zgłoszoną interwencją podjęto decyzję o dokonaniu zmiany trybu jej przeprowadzenia.

(akta kontroli str. 137, 151-160)

Badanie pięciu losowo wybranych protokołów kontroli planowych wykazało, że w każdym przypadku sporządzono go w ostatnim dniu kontroli.

(akta kontroli str. 46, 177-182)

We wskazanym okresie WIOŚ przeprowadził łącznie 83 kontrole pozaplanowe w podmiotach gospodarujących odpadami komunalnymi, w tym osiem w 2016 r., 14 w 2017 r., 14 w 2018 r., 30 w 2019 r. oraz 17 w 2020 r. I półrocze. Z 83 kontroli pozaplanowych 45 to przeprowadzone na wniosek, w tym: 20 to wnioski przesłane przez Marszałka, 20 przez starostów⁷⁵, dwa przez prezydentów miast⁷⁶, po jednym przez: Wójta Gminy Inowrocław, Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska. Wnioski zostały przesłane do Inspektoratu w związku z prowadzonymi przez te organy postępowaniami administracyjnymi. WIOŚ na podstawie art. 41a ustawy o odpadach był zobligowany do kontroli wskazanych podmiotów. W przypadku Marszałka dotyczyły kontroli przed wydaniem zgody na zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Szczegółowa charakterystyka wniosków o przeprowadzenie kontroli przesłanych przez Marszałka znajduje się w pkt 2.4. niniejszego wystąpienia. Ponadto w ramach kontroli pozaplanowych przeprowadzono 36 kontroli interwencyjnych, jedną inwestycyjną⁷⁷ i jedną zaklasyfikowaną jako inna. Interwencje dotyczyły m.in.: zakopywania odpadów, nieprawidłowości w funkcjonowaniu PSZOK, gospodarowania odpadami komunalnymi, uciążliwości odorowej. W 36 z 83 kontroli pozaplanowych (43%) stwierdzono naruszenia. W ich rezultacie wydano 27 zarządzeń pokontrolnych, 24 mandaty (w łącznej wysokości 8,7 tys. zł) i 26 pouczeń. W 22 przypadkach kontrolowane podmioty poinformowały WIOŚ o zakresie realizacji zarządzeń pokontrolnych. W pięciu przypadkach do WIOŚ nie wpłynęła informacja o ich realizacji.

Wojewódzki Inspektor wskazał, że z uwagi na zbyt dużą liczbę bieżących zadań przypadających na każdego inspektora polegających przede wszystkim na realizacji większej niż planowana liczbie kontroli (planowych i pozaplanowych), a także ogłoszony na terenie kraju stan epidemii i związanymi z nim obostrzeniami (m.in. zalecenie pracy zdalnej), poza szczególnymi istotnymi z punktu widzenia ochrony środowiska przypadkami, nie było możliwe zrealizowanie każdorazowo kontroli sprawdzających po upływie terminów wyznaczonych do usunięcia stwierdzonych naruszeń.

(akta kontroli str. 139-150, 216-222, 824-825)

2.2. W kontrolowanym okresie nie planowano przeprowadzania kontroli w podmiotach odbierających odpady komunalne z nieruchomości w zakresie spełniania wymagań dla odbierających odpady, określonych w rozporządzeniu

⁷⁵ Nakielskiego, Sępoleńskiego, Włocławskiego – trzy wnioski, Brodnickiego, Grudziądzkiego, Inowrocławskiego - dwa, Bydgoskiego, Toruńskiego, Wąbrzeskiego, Żnińskiego, Lipnowskiego – jeden wniosek.

⁷⁶ Bydgoszczy i Włocławka.

⁷⁷ Po zawiadomieniu przez podmiot o rozruchu instalacji do biologicznego przetwarzania odpadów wraz z infrastrukturą techniczną oraz o planowanym terminie rozpoczęcia jej użytkowania.

Ministra Środowiska z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości⁷⁸. W 2020 r. (I półrocze) przeprowadzono jedną kontrolę pozaplanową w tym zakresie w związku ze zgłoszeniem interwencyjnym.

Wojewódzki Inspektor podał, że „zgodnie z art. 9u ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁷⁹ w stosunku do podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli z nieruchomości, kontrolę co najmniej raz na dwa lata, prowadzi wójt, burmistrz lub prezydent miasta. WIOŚ prowadzi kontrole gmin w zakresie m.in. wywiązywania się z ww. obowiązku w ramach cykli kontrolnych zleczanych przez GIOŚ. W związku z powyższym kontrole podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, nie są ujmowane w rocznych planach kontrolnych.

(akta kontroli str. 151-159)

Analiza 20 protokołów z kontroli planowych⁸⁰ podmiotów gospodarujących odpadami komunalnymi wykazała, że w trakcie czynności kontrolnych badano m.in. następujące dokumenty: ewidencje, sprawozdania, wywiązywanie się przez kontrolowanego z warunków posiadanej decyzji, sposobu realizacji zarządzeń pokontrolnych⁸¹. Weryfikowano, czy odpady były przekazywane zgodnie z hierarchią postępowania do uprawnionych podmiotów. W 17 kontrolach przeprowadzono wizję lokalną. W żadnej nie pobierano próbek odpadów do badań. W 50% kontroli pracownicy Inspektoratu stwierdzili nieprawidłowości, które polegały m.in. na:

- eksploatacji instalacji z naruszeniem warunków pozwolenia zintegrowanego;
- nieterminowym i na nieprawidłowym formularzu przekazaniu do Urzędu Marszałkowskiego zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania;
- poinformowaniu Inspektoratu niezgodnie ze stanem faktycznym o wykonaniu zarządzenia pokontrolnego;
- braku na składowisku testów zgodności wszystkich odpadów, dla których były one wymagane;
- braku badań automonitoringowych składowiska odpadów w zakresie składu gazu składowiskowego oraz objętości wód odciekowych za styczeń, luty i marzec 2016 r.;
- zdeponowaniu na składowisku odpadów bez decyzji zatwierdzającej instrukcję prowadzenia składowiska odpadów;
- niewystąpieniu do Marszałka o wydanie zgody na zamknięcie składowiska.

Zarządzenia pokontrolne wydano po ośmiu kontrolach z 10, w trakcie których stwierdzono naruszenia. We wszystkich przypadkach kontrolowani poinformowali o sposobie realizacji zarządzeń pokontrolnych. Wydano pięć pouczeń, jeden mandat w wysokości 0,5 tys. zł, w dwóch przypadkach odmówiono przyjęcia mandatów na kwotę 1 tys. zł.

(akta kontroli str. 177-182)

⁷⁸ Dz.U. poz. 122.

⁷⁹ Dz.U z 2020 r. poz. 1439, dalej: „ustawa o upcg”.

⁸⁰ Po pięć protokołów z lata 2016-2020.

⁸¹ W dwóch przypadkach.

2.3. W okresie objętym kontrolą Wojewódzki Inspektor wydał jedną decyzję wstrzymującą działalność podmiotu gospodarującego odpadami komunalnymi, na podstawie art. 32 ust. 1a ustawy o odpadach⁸². Wojewódzki Inspektor nie wydawał postanowień zawieszających wstrzymanie działalności.

(akta kontroli str. 183-185)

2.4. W okresie 2016-2020 (I półrocze) do Inspektoratu wpłynęło 47 wniosków od Marszałka o przeprowadzenie kontroli podmiotów gospodarujących odpadami komunalnymi, tj. po pięć w 2017 r. i 2018 r., 16 w 2019 r. i 21 w 2020 r.:

- 15 wniosków dotyczyło zmiany pozwolenia zintegrowanego;
- 12 przeprowadzenia kontroli w związku z postępowaniem administracyjnym w sprawie wydania zgody na zamknięcie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne;
- 11 zmiany zezwolenia na zbieranie odpadów;
- trzy zmiany zezwolenia na zbieranie i przetwarzanie odpadów;
- pozostałe sześć wniosków dotyczyło: zamknięcia wydzielonej części składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne; zmiany zezwolenia na przetwarzanie odpadów; na zbieranie, przetwarzanie i wytwarzanie; udzielenia pozwolenia zintegrowanego; udzielenia zezwolenia na zbieranie odpadów; uciążliwości zapachowych w związku z nieprawidłowym działaniem instalacji.

W wyniku tych wniosków zostały przeprowadzone⁸³ 34 kontrole⁸⁴: dwie w 2017 r., sześć w 2018 r., 11 w 2019 r. i 15 w 2020 r. Wnioski te były uwzględniane w ramach kontroli planowych realizowanych przez Inspektorat - siedem oraz pozaplanowych – 27. Osiem wniosków było nierozpatrzonych, w przypadku trzech kontrole zostały rozpoczęte. W przypadku jednego wniosku nie przeprowadzono kontroli, ponieważ Marszałek otrzymał do wiadomości zarządzenie pokontrolne WIOŚ w sprawie konieczności zamknięcia składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, a zgodnie z art. 146 ust. 6 ustawy o odpadach w takiej sytuacji kontroli nie przeprowadza się. Z kolei, w przypadku kolejnego wniosku WIOŚ wskazał, że zostanie on rozpatrzony w ramach kontroli planowej, ale jak wskazał Wojewódzki Inspektor nie została ona przeprowadzona z uwagi na chorobę pracownika odpowiedzialnego za jej przeprowadzenie oraz dużą ilość spraw realizowanych przez innych pracowników. Kontrole pozaplanowe w związku z wnioskami Marszałka były rozpoczynane w terminie od 1 do 154 dni, z czego 11 zostało rozpoczętych w terminie powyżej 60 dni od jego wpływu.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił m.in., że „czas ich realizacji uzależniony był od innych zadań kontrolnych oraz stopnia ich skomplikowania. Obecnie na czas realizacji wniosków i związanych z nimi kontroli wpływ ma ogłoszony na terenie RP stan epidemii związany z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, co wpływa na ograniczenia działalności organów administracji, tj. starostw powiatowych oraz urzędu marszałkowskiego.” Co do ośmiu nierozpatrzonych wniosków⁸⁵ Wojewódzki Inspektor wskazał, że wynika to „z długotrwałej absencji chorobowej inspektora

⁸² W 2019 r. dotyczyło zbierania odpadów o kodzie 19 12 12 bez wymaganego zezwolenia.

⁸³ Do dnia 9 listopada 2020 r.

⁸⁴ Kontrole w dwóch podmiotach obejmowały po dwa wnioski Marszałka, a więc Wniosków Marszałka było 36.

⁸⁵ Wnioski te wpłynęły w terminach: 25 listopada 2019 r. (jeden), 26 maja 2020 r. (dwa), 27 kwietnia 2020 r. (dwa), 29 czerwca 2020 r. (trzy). Trzy z nich, które wpłynęły 25 listopada 2019 r. oraz 26 maja 2020 r. były w trakcie realizacji według stanu na 09 listopada 2020 r.

odpowiedzialnego za ich realizację oraz zwiększenia ilości zadań kontrolnych przypadających na pozostałych inspektorów”. W przypadku 34 zakończonych kontroli, dotyczących 36 wniosków Marszałek: został poinformowany o ich przeprowadzeniu i rezultatach poprzez wydanie postanowienia – 21 lub przekazanie odrębnego pisma - 13, przypadku jednej uwzględniającej dwa wnioski nie wydano postanowień⁸⁶.

Do Inspektoratu nie wpłynęły zawiadomienia od Marszałka o stwierdzonych naruszeniach przepisów ustawy o ucpg.

(akta kontroli str. 151-160, 187-198)

2.5. W latach 2016-2020 (I półrocze) Wojewódzki Inspektor nałożył na podmioty prowadzące przetwarzanie odpadów komunalnych kary pieniężne w łącznej wysokości 364,5 tys. zł na podstawie przepisów ustawy o odpadach i 2 762,3 tys. zł na gminy na podstawie ustawy o ucpg. Wydano dziewięć decyzji, w których nałożono kary na siedem podmiotów na podstawie ustawy o odpadach i 121 decyzji, w których nałożono kary na gminy. W 2016 r. jednemu podmiotowi na podstawie ustawy o odpadach nałożono karę w wysokości 4,0 tys. zł, w 2018 r. dwa podmioty otrzymały kary w łącznej wysokości 35,0 tys. zł, w 2019 r. dwa podmioty w łącznej wysokości 15,458 zł, a w I półroczu 2020 r. dwie kary w łącznej wysokości 310,0 tys. nałożono na dwa podmioty⁸⁷. Analiza dziewięciu decyzji wykazała, że kary nałożono za: gospodarowanie odpadami niezgodnie z zezwoleniem, zbieranie odpadów bez zezwolenia, unieszkodliwianie odpadów bez zezwolenia, przetwarzanie odpadów bez zezwolenia na terenie kopalni kruszywa naturalnego, przetwarzanie odpadów przez ich składowanie w zagłębieniach ziemnych i na powierzchni ziemi bez wymaganego zezwolenia. W sześciu przypadkach decyzje były ostateczne, cztery kary zostały zapłacone w terminie, a dwie zostały zapłacone po terminie z należnymi odsetkami. W trzech przypadkach kontrolowane podmioty złożyły odwołania od decyzji, które do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK nie zostały przez GIOŚ rozpatrzone.

(akta kontroli str. 199)

2.6. W okresie objętym kontrolą⁸⁸ w Inspektoracie odnotowano łącznie 34 pożary miejsc deponowania odpadów na terenie działania Inspektoratu, z tego sześć w 2016 r., sześć w 2017 r., 15 w 2018 r., sześć w 2019 r. i jeden w 2020 r. (I półrocze). Informacje o zaistniałych zdarzeniach przekazywały: centra zarządzania kryzysowego – osiem zgłoszeń, właściwe jednostki Państwowej Straży Pożarnej - pięć, Komendy i Komisariaty Policji – dwa, organy wykonawcze gmin i starostw – trzy, właściciel, zarządzający składowiskiem – cztery⁸⁹. W 16 przypadkach przeprowadzono działania kontrolne. W ośmiu przypadkach stwierdzono, że przyczyną pożaru było podpalenie, w trzech samozapłon, w kolejnych trzech „prawdopodobnie samozapłon”. Nie udało się ustalić przyczyny 20 pożarów. W związku z siedmioma pożarami WIOŚ przekazywał informację do: Komendantów Powiatowych Policji, Prokuratur Rejonowych, Prokuratury Okręgowej i Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że w 2018 r. z uwagi na zwiększenie ilości występujących pożarów odpadów, na polecenie GIOŚ dokonywano inwentaryzacji przypadków na podstawie jak największej liczby posiadanych informacji. Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Toruniu w ramach współpracy przekazała do Inspektoratu „roboczy” wykaz

⁸⁶ Na dzień 9 listopada 2020 r.

⁸⁷ W 2017 r. nie na podmioty prowadzące przetwarzanie odpadów komunalnych nie nałożono kar.

⁸⁸ Według stanu na 30 czerwca 2020 r.

⁸⁹ W 12 przypadkach brak oficjalnego zgłoszenia do WIOŚ.

pożarów mających miejsce na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Przedmiotowy wykaz zawierał informacje o pożarach, o których Inspektorat nie miał wiedzy (brak zgłoszenia, co uniemożliwiało podjęcia działań) oraz o przyczynie ich powstania (podpalenie, samozapłon).

Wojewódzki Inspektor podał, że „Bezpośrednie zagrożenie pożarowe występuje często w miejscach nielegalnego magazynowania odpadów. W związku z powyższym Inspektorat prowadzi wykaz takich miejsc. Jest on na bieżąco aktualizowany. Ponadto WIOŚ informuje o takich przypadkach odpowiednie organy, posiadające uprawnienia do podejmowania działań mających na celu usuwanie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do magazynowania.” Dodał także, że „Żaden przepis prawa nie nakłada na organy IOŚ obowiązku prowadzenia kontroli przedsiębiorców/organów dotyczących usuwania odpadów powstałych po pożarze, jednakże w ramach gromadzenia informacji o zdarzeniach (najczęściej w ramach kontroli podejmowanych po wystąpieniu pożaru), pozyskiwane są informacje na temat działań organów/podmiotów o stopniu zaawansowania procesu usuwania odpadów powstałych w wyniku wystąpienia pożaru. W 2019 r. Inspektorat przeprowadził 142 kontrole w ramach przestrzegania przepisów w zakresie gospodarki odpadami przez podmioty prowadzące działalność w zakresie zbierania odpadów w miejscach stwarzających ryzyko wystąpienia pożaru.

(akta kontroli str. 206-222, 877-883)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Wojewódzki Inspektor opracowywał i realizował roczne plany pracy Inspektoratu. Przeprowadzał kontrole podmiotów zbierających odpady komunalne oraz przetwarzających odpady komunalne, sprawdzał realizację zaleceń pokontrolnych, podejmował działania w przypadku stwierdzenia naruszeń nakładając m.in. kary pieniężne. Ponadto Wojewódzki Inspektor przeprowadzał kontrole pozaplanowe na wniosek Marszałka, każdorazowo zawiadamiając go o ich wynikach, a także monitorował pożary mające miejsce na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

OBSZAR

3. Nadzór nad transgranicznym przemieszczaniem i przetwarzaniem przywożonych odpadów

Opis stanu
faktycznego

3.1. W latach 2016-2020 (I półrocze) do WIOŚ wpłynęło dziewięć wniosków z GIOŚ o udzielenie informacji w trybie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów⁹⁰. Dotyczyły one trzech podmiotów prowadzących instalację odzysku⁹¹. Odpowiedzi przekazano do GIOŚ w terminie określonym w art. 5 ust. 2 ustawy o mpo, tj. nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia wniosku o informację. Inspektorat nie współdziałał z innymi organami w zakresie udzielanych GIOŚ informacji. W związku z wnioskami o udzielenie informacji przeprowadzono cztery kontrole. Przy udzieleniu odpowiedzi korzystano z protokołów z kontroli przeprowadzonych w roku, w którym wpłynął wniosek o udzielenie informacji lub z roku poprzedzającego.

(akta kontroli str. 232-237)

3.2. W kontrolowanym okresie, do WIOŚ wpłynęło osiem zezwoleń na międzynarodowe przemieszczanie odpadów dotyczące przywozu (pięć) i wywozu

⁹⁰ Dz.U. z 2020 r. poz. 1792, dalej: „ustawa o mpo”.

⁹¹ Skontrolowano 100% wniosków.

odpadów (trzy). Ponadto Inspektorat posiadał wiedzę o 70 zezwoleniach na tranzyt odpadów przez województwo kujawsko-pomorskie⁹². W przekazanych kserokopiach decyzji GIOŚ zawarte były informacje o: rodzaju odpadów, trasie i terminie ich przemieszczania.

(akta kontroli str. 6-12, 238-249)

3.3. W latach 2016-2020 (I półrocze) pracownicy Inspektoratu przeprowadzili ogółem 44 kontrole transportów odpadów⁹³ wszystkie z udziałem innych uprawnionych organów i inspekcji. Kontrole transportu odpadów nie były uwzględnione w planach Inspektoratu. 27 kontroli przeprowadzono w związku z „akcjami drogowymi”⁹⁴. Ogółem kontrolą objęto 339 pojazdów⁹⁵, w tym osiem prowadzących międzynarodowe przemieszczanie odpadów. Skontrolowano 15 protokołów z kontroli transportów odpadów. Na tej podstawie stwierdzono, że w ich trakcie:

- nie wykorzystywano specjalistycznego sprzętu w celu ustalenia zgodności klasyfikacji odpadów z danymi zawartymi w dokumentach przewozu odpadów i w wydanych zezwoleniach;
- w zależności od tego, jaki to był transport - krajowy czy międzynarodowy - weryfikowano dokumenty, które posiadał kierowca pojazdu np.: Międzynarodowy List Przewozowy (CMR), list przewozowy, karta przekazania odpadów (KPO), Załącznik VII oraz sporządzano formularz wyników kontroli transportu tylko w przypadku transgranicznego przemieszczania,
- w każdym przypadku sporządzono protokół kontroli⁹⁶,
- nieprawidłowości stwierdzono w trzech kontrolach, w tym jednej w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów. Polegały na nieprawidłowo wypełnionym załączniku VII, który został skorygowany przez wysyłającego oraz na braku oznakowania pojazdów⁹⁷.

Wojewódzki Inspektor podał, że „Podczas kontroli weryfikuje się dokumenty dołączone do transportu, w celu określenia podmiotów zaangażowanych w dokonywane przemieszczenie, prowadzi się, o ile to możliwe oględziny przewożonego towaru oraz oceny jego zgodności z danymi zawartymi w dokumentach przesyłania”. Ponadto wskazał, że Inspektorat posiada dostęp do bazy danych „Kontrola międzynarodowego przemieszczania odpadów”. Przedmiotowe narzędzia dają możliwości dokonania weryfikacji legalności podmiotów oraz samych transportów, w zakresie przemieszczania odpadów w obrocie krajowym i międzynarodowym podczas kontroli drogowej. Inspektorzy WIOŚ dysponowali m.in. mobilnym spektrometrem Ramana do szybkiej analizy ryzyka, umożliwiającym wstępną ocenę czy dana substancja wykazuje właściwości

⁹² 15 w 2016 r. (w tym o jednej zmianie decyzji dotyczącej podmiotu realizującego transport odpadów), 11 w 2017 r., 24 w 2018 r. (w tym dwie zmiany decyzji w zakresie podmiotu realizującego transport odpadów), 12 w 2019 r. (w tym dwie zmiany decyzji w zakresie podmiotu realizującego transport odpadów) oraz ośmiu w 2020 r. (I półrocze).

⁹³ Po trzy w 2016 r. i 2017 r., siedem w 2018 r., 14 w 2019 r. oraz 17 w 2020 r. (I półrocze).

⁹⁴ Po trzy ogólnopolskie akcje drogowe odbyły się w 2016 r. i 2017 r., po cztery w 2018 r. i 2019 r.⁹⁴, i 13 w 2020 r. (I półrocze)⁹⁴. Były to w 2018 r. trzy.

⁹⁵ Odpowiednio: 61 w 2016 r., 59 w 2017 r., 59 w 2018 r., 26 w 2019 r. i 134 w 2020 (I półrocze).

⁹⁶ Przez pracowników WIOŚ.

⁹⁷ Zawierały: sygnaturę, podstawę prawną przeprowadzenia kontroli, datę, charakter i typ kontroli, dane inspektorów upoważnionych do kontroli, informacje o udziale innych organów w kontroli oraz cele kontroli, a także dane dotyczące identyfikacji transportu, w tym o przedmiocie kontroli, kraju wysyłki, wysyłającym, kraju przeznaczenia, odbiorcy, przewoźniku, rodzaju przewożonego odpadu, jego masie (Mg), kodzie odpadów wg katalogu odpadów, kodzie odpadów wg załączników do rozporządzenia (WE) nr 1013/2006, uzasadnienie klasyfikacji odpadu, stwierdzone naruszenia, inne ustalenia i uwagi oraz załączniki.

niebezpieczne oraz dalmierzami, ale sprzętu tego nie wykorzystywano podczas kontroli drogowych transportu odpadów – nie było takiej potrzeby. Zdaniem Wojewódzkiego Inspektora, z uwagi na § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego⁹⁸, który stanowi, że kontrolę ruchu drogowego w zakresie kontroli transportu odpadów oraz wymagań związanych z tym transportem inspektor Inspekcji Ochrony Środowiska wykonuje w obecności funkcjonariusza Policji, inspektora Inspekcji Transportu Drogowego, funkcjonariusza Straży Granicznej lub funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej, inspektorzy WIOŚ nie mają możliwości samodzielnego zatrzymania pojazdów przewożących odpady.

(akta kontroli str. 250-252, 852-876, 884-887)

Inspektorzy WIOŚ dokonywali także kontroli transportów odpadów poza „akcjami drogowymi”. W kontrolowanym okresie otrzymano 17 wezwań do pojazdów zatrzymanych przez uprawnione organy⁹⁹. Zbadano osiem protokołów z takich kontroli. Wszystkie przeprowadzono z udziałem uprawnionych organów, tj.: ITD lub Policji. W przypadku pięciu z nich nie stwierdzono nieprawidłowości. W trzech stwierdzono: niezgodność transportowanych odpadów z rodzajem odpadów wskazanych w dokumencie WZ¹⁰⁰, kod odpadów niezgodny ze stanem faktycznym oraz przemieszczenie odpadów do nieuprawnionego odbiorcy. W rezultacie tych kontroli WIOŚ skierował pięć wystąpień do innych organów.

(akta kontroli str. 253)

3.4. Wojewódzki Inspektor przeprowadził w latach 2016-2020 (I półrocze) ogółem 42 kontrole podmiotów zajmujących się przetwarzaniem, odbiorem, wywozem oraz przewozem/transportem odpadów pochodzących z transgranicznego przemieszczania¹⁰¹, w tym 19 planowych kontroli¹⁰². Oprócz ww. kontroli Inspektorat w tych podmiotach przeprowadził 24 inne kontrole będące wynikiem skarg, zawiadomień i wniosków¹⁰³. Najwięcej kontroli¹⁰⁴ przeprowadzono w podmiotach zajmujących się przetwarzaniem odpadów pochodzących z transgranicznego przemieszczania – 15¹⁰⁵, wywozem¹⁰⁶ – 12, odbiorem¹⁰⁷ – dziewięć i przewozem/transportem¹⁰⁸ – sześć. Analizą objęto 14 z 15 protokołów kontroli podmiotów zajmujących się przetwarzaniem lub odzyskiem odpadów pochodzących z transgranicznego ich przemieszczania, w tym 11¹⁰⁹ z kontroli pozaplanowych – interwencyjnych (sześć) i na wniosek GIOŚ (pięć). Stwierdzono,

⁹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 2141.

⁹⁹ Trzy w 2018 r., dziesięć w 2019 r. i cztery w 2020 r. I półrocze.

¹⁰⁰ W mieszaninie odpadów przeważały odpady zanieczyszczonej ziemi, które pokrywały najprawdopodobniej odpady pochodzenia komunalnego.

¹⁰¹ 11 w 2016 r., siedem w 2017 r., 12 w 2018 r., osiem w 2019 r. i cztery w 2020 r. (I półrocze).

¹⁰² Osiem w 2016 r., po trzy w 2017 r., 2018 r. i 2019 r. oraz dwie w 2020 r. I półrocze.

¹⁰³ Trzy w 2016 r., cztery w 2017 r., dziewięć w 2018 r., pięć w 2019 r. i trzy w 2020 I półrocze.

¹⁰⁴ Planowych i pozaplanowych.

¹⁰⁵ Po trzy w 2016 r. i 2017 r., pięć w 2018 r., po dwie w 2019 r. i 2020 r.

¹⁰⁶ Cztery w 2016 r., jedną w 2017 r., po trzy w 2018 r. i 2019 r. i jedna w 2020 r. I półrocze.

¹⁰⁷ Po trzy w 2016 r. i 2019 r., dwie w 2017 r. i jedna w 2020 r. I półrocze.

¹⁰⁸ Po jednej w 2016 r. i 2017 r. oraz cztery w 2018 r.

¹⁰⁹ Wnioski o przeprowadzenie tych kontroli zostały przesłane przez GIOŚ – 10 i Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska (jeden). Dotyczyły one otrzymania od właściwego organu łotewskiego w sprawach transgranicznego przemieszczania odpadów informacji o nielegalnym przemieszczaniu odpadów między Łotwą a Polską, ustalenia ilości odebranych i zagospodarowanych odpadów od litewskiego kontrahenta, przeprowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów oraz o okolicznościach związanych z przemieszczeniem i przyjęciem do demontażu pojazdów wskazanych w 19 zaświadczeniach przesłanych do GIOŚ, otrzymania informacji o nielegalnym przemieszczeniu odpadów z Niemiec do Polski stwierdzonym przez funkcjonariuszy Lubuskiego Urzędu Celno-Skarbowego, a kontroli w zakresie sprawdzenia gospodarki odpadami, w szczególności związanej z międzynarodowym obrotem odpadami.

że w trakcie wszystkich badanych kontroli pracownicy Inspektoratu analizowali dokumenty, dodatkowo w trzech przypadkach przeprowadzili oględziny (bez udziału specjalistów), nie pobierali próbek odpadów, nie wykorzystywali wiedzy eksperckiej specjalistów, nie zlecali badań laboratoryjnych, ani nie korzystali ze specjalistycznego sprzętu. W ośmiu kontrolach pracownicy Inspektoratu stwierdzili nieprawidłowości. Polegały one na:

- międzynarodowym przemieszczaniu odpadów w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji posiadających właściwości niebezpieczne, tj. odpadów nieklasyfikowanych pod żadnym kodem w załączniku III, IIIB, IV lub IVA rozporządzenia nr 1013/2006 bez uprzedniego pisemnego zgłoszenia i zgody;
- braku załącznika VII oraz umowy, sporządzeniu zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi za 2016 r. niezgodnie ze stanem rzeczywistym;
- dokonaniu odbioru odpadów w postaci mieszaniny tworzyw sztucznych i metalu bez dokonania zgłoszenia;
- realizowaniu transgranicznego przemieszczenia odpadów w 2017 i styczniu 2018 r., w sposób który nie został konkretnie określony w dokumencie, o którym mowa w załączniku VII do rozporządzenia WE nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów¹¹⁰;
- prowadzeniu ewidencji odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym;
- niewypełnieniu kolumny dotyczącej gospodarowania odpadami w kartach ewidencji odpadów za rok 2019 r.

W wyniku siedmiu kontroli, w trakcie których stwierdzono naruszenia Wojewódzki Inspektor wydał zarządzenia pokontrolne. W sześciu przypadkach podmioty, które je otrzymały poinformowały o sposobie ich realizacji, w jednym termin jeszcze nie minął¹¹¹. Ponadto Wojewódzki Inspektor na dwa podmioty nałożył administracyjne kary pieniężne, co zostało szerzej opisane w pkt 3.6.

(akta kontroli str. 254-263, 287-414)

Inspektorat otrzymywał od Marszałka kopie decyzji wydawanych na podstawie art. 41 ust. 3 pkt 1 lit. b ustawy o odpadach, a także uwierzytelnione kserokopie decyzji wydanych przez Ministra Środowiska na skutek odwołania od decyzji Marszałka, pozyskiwał je również w trakcie czynności kontrolnych. W badanym okresie łącznie 15 podmiotów posiadało aktualne decyzje wydane przez Marszałka, z tego sześć w 2016 r., po dziewięć w latach 2017-2020 (I półrocze). Z informacji pozyskanych z Urzędu Marszałkowskiego wynika, że takie decyzje posiadało 11 podmiotów w 2016 r., 13 w 2017 r., 16 w 2018 r. i 2019 r. oraz 17 w 2020 r. (I półrocze).

(akta kontroli str. 264-266)

W badanym okresie pracownicy Inspektoratu przeprowadzili łącznie 19 kontroli w podmiotach zajmujących się wykorzystywaniem odpadów do wypełniania wyrobisk poeksploatacyjnych posiadających stosowne decyzje Marszałka lub Ministra Środowiska, w tym cztery kontrole planowe i 15 pozaplanowych, w tym 12

¹¹⁰ Dz. Urz. UE L 190 z 12.07.2006, str. 1, dalej: „rozporządzenie WE w sprawie przemieszczania odpadów”.

¹¹¹ Zestawienie sporządzono według stanu na 24 listopada 2020 r., termin był wyznaczony na 30 listopada 2020 r.

interwencyjnych, dwie zaklasyfikowane w ISK jako inne oraz jedną na wniosek. Interwencje były zgłaszane przez: mieszkańców, organy administracji samorządowej, stowarzyszenia ekologiczne. Skontrolowano cztery podmioty, z czego jeden był kontrolowany dziewięć razy, drugi – sześć, trzeci – trzy, a czwarty raz. Naruszenia stwierdzono w ośmiu kontrolach przeprowadzonych w trzech podmiotach. W ww. kontrolach stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- wykorzystywania odpadów (popiołów) do budowy nasypu bez zezwolenia;
- zbyt małej częstotliwości badań monitoringowych wód podziemnych;
- sporządzenia zbiorczego zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niezgodnie ze stanem rzeczywistym lub po terminie;
- prowadzenia ewidencji odpadów o kodzie 12 01 21 „Zużyte materiały szlifierskie inne niż wymienione w 12 01 20” niezgodnie ze stanem rzeczywistym;
- gospodarowania odpadami niezgodnie z warunkami posiadanych decyzji, braku deszczowni na terenie wyrobiska, nieprowadzenia ewidencji odpadów na kartach ewidencji.

W wyniku tych kontroli wystawiono pięć mandatów w łącznej wysokości 1,4 tys. zł oraz pięć pouczeń. Wydano osiem zarządzeń pokontrolnych, o realizacji których WIOŚ został poinformowany przez kontrolowane podmioty. Ponadto Wojewódzki Inspektor nałożył trzy kary administracyjne w łącznej wysokości 11,0 tys. zł, z czego dwie w łącznej kwocie 6,0 tys. zł zostały zapłacone. W przypadku trzeciej decyzji podmiot odwołał się do GIOŚ. Jeden protokół z kontroli został sporządzony nierzetelnie, a na jego podstawie wydano zarządzenie pokontrolne oraz nałożono administracyjną karę pieniężną, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Do rekultywacji wyrobisk zgodnie z decyzjami Marszałka lub Ministra Środowiska wykorzystywano m.in.: 17 05 04 Glebę i ziemię, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03; 17 01 01 Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów; 17 01 02 Gruz ceglany; ex 17 01 03 Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia (wykonane z ceramiki); ex 17 01 07 Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych, inne niż wymienione w 17 01 03; 20 02 02 Gleba i ziemia, w tym kamienie; 01 04 08 Odpady żwiru lub skruszone skały inne niż wymienione w 01 04 07; 01 04 09 Odpadowe piaski i iły; ex 01 04 12 Stałe odpady powstające przy płukaniu i oczyszczaniu kopaliny inne niż wymienione w 01 04 07 i 01 04 11; ex 02 01 01 Stałe osady z mycia i czyszczenia; ex 02 04 01 Stałe osady z oczyszczania i mycia buraków; 10 09 03 Żużle odlewnicze; 10 09 06 Rdzenie i formy odlewnicze przed procesem odlewania inne niż wymienione w 10 09 05; 10 09 08 Rdzenie i formy odlewnicze po procesie odlewania inne niż wymienione w 10 09 07; 10 09 10 Pyły z gazów odlotowych inne niż wymienione w 10 09 09.

(akta kontroli str. 267-280, 415-423)

3.5. W okresie objętym kontrolą stwierdzono 13 przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów, odpowiednio trzy w 2016 r.¹¹², dwa w 2017 r.¹¹³, po cztery w 2018 r.¹¹⁴ i 2019 r.¹¹⁵. Dziewięć przypadków nielegalnego przemieszczania

¹¹² Jeden w zakresie transportu odpadów i dwa w zakresie przetwarzania lub odzysku odpadów.

¹¹³ Po jednym w zakresie przetwarzania lub odzysku odpadów oraz wysyłki odpadów.

¹¹⁴ Wszystkie w zakresie przetwarzania lub odzysku odpadów.

odpadów dotyczyło odpadów objętych obowiązkiem zgłoszenia na podstawie art. 4 rozporządzenia WE w sprawie przemieszczania odpadów lista „bursztynowa”¹¹⁶: oraz pięć przypadków objętych obowiązkiem informowania na podstawie art. 18 tego rozporządzenia¹¹⁷. W przypadku odpadów z listy „bursztynowej” były to: pojazdy wycofane z eksploatacji (dwa przypadki stwierdzone w 2016 r. i jeden w 2018 r.), zużyte urządzenia oraz przepracowany olej (jeden przypadek w 2016 r.) oraz odpady stanowiące mieszaninę, która nie była ujęta w żadnym załączniku do ww. rozporządzenia i ich przemieszczenie powinno odbywać się w procedurze zgłoszenia (trzy przypadki w 2018 r. i dwa w 2019 r.). W przypadku odpadów z listy „zielonej” były to odpady tworzyw sztucznych (po dwa przypadki w 2017 r. i 2019 r.). W jednym przypadku to WIOŚ stwierdził nielegalne przemieszczanie odpadów. Inspektorat poinformował GIOŚ o stwierdzonym nielegalnym międzynarodowym przemieszczeniu odpadów w terminie 39 dni od dnia zakończenia kontroli. W piśmie Inspektorat poinformował o tym fakcie oraz o podjętych działaniach¹¹⁸. W trzech przypadkach dokonano zabezpieczenia odpadów (transportu) przed ich szkodliwym oddziaływaniem na środowisko poprzez przewiezienie na plac magazynowy składowiska odpadów w miejscowości Niedźwiedz. W trakcie kontroli inspektorzy WIOŚ stwierdzili także m.in., że: pojazdy będące przedmiotem nielegalnego międzynarodowego przemieszczania odpadów zostały zdemontowane, tworzywa sztuczne poddano odzyskowi w posiadanej przez podmiot instalacji i nie stwierdzono obecności odpadów pochodzących z transgranicznego przemieszczania.

(akta kontroli str. 282-285)

3.6. W latach 2016-2020 (I półrocze) Wojewódzki Inspektor wydał pięć decyzji wymierzających administracyjną karę pieniężną na podstawie art. 32 i 33 ustawy o mpo¹¹⁹. Łączna wysokość nałożonych kar wyniosła ogółem 220 tys. zł, z tego:

- w 2016 r. w wysokości 20 tys. na podmiot przewożący odpady,
- w 2018 r. w wysokości 50 tys. na odbiorcę odpadów,
- w 2019 r. trzy po 50 tys. zł na odbiorców odpadów.

W 2016 r. karę pieniężną w wysokości 20 tys. nałożono na podmiot przewożący odpady¹²⁰ w postaci: zużytych opon klasyfikowanych pod kodem B3140, zużytych urządzeń klasyfikowanych pod kodem A1180, przepracowanego oleju klasyfikowanego pod kodem A3020. Podmiot odwołał się od decyzji do GIOŚ. Po rozpatrzeniu odwołania, GIOŚ uchylił decyzję w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia, ponieważ zawarte w ww. decyzji uzasadnienie nie uwzględniało pełnego przekroju argumentów zawartych w zgromadzonym materiale dowodowym. Ponadto, wg GIOŚ, Wojewódzki Inspektor powinien rozpatrzyć okoliczności nabycia przedmiotowych odpadów na terenie Niemiec, cel w jakim były przewożone do Polski oraz rozważyć zasadność zdefiniowania pojęcia „przemieszczenie” w kontekście rozporządzenia WE w sprawie przemieszczania

¹¹⁵ Trzy w zakresie transportu odpadów i jeden w zakresie przetwarzania lub odzysku odpadów.

¹¹⁶ Trzy w 2016 r., cztery w 2018 r. i dwa w 2019 r.

¹¹⁷ Jeden w 2016 r. i po dwa w 2017 r. i 2018 r. Liczba stwierdzonych przypadków nielegalnego przemieszczania odpadów, objętych obowiązkiem zgłoszenia lista „bursztynowa” i obowiązkiem informowania lista „zielona” jest wyższa o jeden od ogólnej liczby nielegalnego przemieszczania odpadów, ponieważ w jednym przypadku dokonywano jednocześnie transportu odpadów niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne.

¹¹⁸ Kontrolę WIOS-BYDG 5/2016 przeprowadzono w dniach 7-25.01.2016 r. Zarządzenie pokontrolne wydano 29 stycznia 2016 r. 23 lutego 2016 r. zawiadomiono Prokuraturę Rejonową w Mogilnie o możliwości popełnienia przestępstwa art. 183 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444, ze zm.). Śledztwo zostało umorzone. Pismo przekazano 4 marca 2016 r.

¹¹⁹ Po jednej w 2016 r. i 2018 r. oraz trzy w 2019 r.

¹²⁰ Decyzja z 04 lipca 2016 r. wydana po przeprowadzeniu w dniach 16 luty 2016 r.-08 marca 2016 r. kontroli WIOS-BYDG 25/2016.

odpadów. Po ponownym rozpatrzeniu sprawy, które poprzedziło przeprowadzenie ponownej kontroli Wojewódzki Inspektor uznał, że nie doszło do transgranicznego przemieszczenia odpadów i umorzył postępowanie.

(akta kontroli str. 282-285, 400-414)

W 2018 r. wymierzono administracyjną karę pieniężną w wysokości 50,0 tys. zł odbiorcy odpadów w postaci pojazdów skalsyfikowanych pod kodem 16 01 04*¹²¹. Podmiot odwołał się od decyzji. Po rozpatrzeniu odwołania GIOŚ orzekł o jej uchyleniu w całości i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia z uwagi to, że postępowanie organu I instancji zostało przeprowadzone z uchybieniem przepisów postępowania administracyjnego. Po ponownym rozpatrzeniu sprawy, w 2019 r. Wojewódzki Inspektor ponownie nałożył na ten podmiot karę w wysokości 50,0 tys. zł, a od decyzji strona wniosła odwołanie do GIOŚ. Sprawa jest w toku¹²².

(akta kontroli str. 282-285, 319-369)

W 2019 r. Wojewódzki Inspektor podmiotowi odbierającemu odpady o kodzie 16 01 04*, w postaci uszkodzonego pojazdu przywiezionego nielegalnie z Niemiec do Polski bez dokonania zgłoszenia, wymierzył karę pieniężną w wysokości 50,0 tys. zł. WIOŚ na wniosek Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w Toruniu¹²³ dokonał oceny towaru w postaci używanego pojazdu powypadkowego. Stwierdził na podstawie dokumentów oraz Wytycznych korespondentów Nr 9 w sprawie przemieszczania odpadów w postaci pojazdów, że stanowi on odpad. Podmiot odwołał się od decyzji do GIOŚ, który utrzymał ją w mocy. Sprawa jest w toku¹²⁴, z uwagi na wniesioną skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

(akta kontroli str. 282-285, 287-318)

Kolejną karę w wysokości 50,0 tys. wymierzono w 2019 r. podmiotowi, który dokonał odbioru odpadów w postaci mieszaniny odpadów metalu oraz tworzyw sztucznych. Strona odwołała się od decyzji, a GIOŚ ją uchylił i umorzył postępowanie w I instancji, z uwagi na to, że strona nie była odbiorcą odpadów w rozumieniu art. 2 pkt 14 rozporządzenia WE w sprawie międzynarodowego przemieszczania odpadów i nie było podstaw od wymierzenia kary.

(akta kontroli str. 282-285, 370-399)

3.7. W kontrolowanym okresie Inspektorat współpracował z organami odpowiedzialnymi za nadzór nad międzynarodowym przemieszczaniem odpadów. Wojewódzki Inspektor zawarł 13 listopada 2015 r. porozumienie nr 13/15 z Dyrektorem Izby Celnej w Toruniu i Komendantem Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej w Warszawie w sprawie współdziałania w zakresie międzynarodowego przemieszczania odpadów. Pracownicy WIOŚ brali udział w ogólnopolskich akcjach drogowych, tj.: Impel, Demeter, Stop Nielegalnym Odpadom, Retrowirus. Uczestniczyli w nich przedstawiciele: Krajowej Administracji Skarbowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Policji, organów administracji rządowej i samorządowej. Inspektorat posiadał dostęp do bazy danych „Kontrola międzynarodowego przemieszczania odpadów”.

(akta kontroli str. 6-16, 250-253, 465-458)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

¹²¹ Kontrolę WLO 186/2016 przeprowadzono w dniach 19 października 2016 r.-15 listopada 2016 r.

¹²² Na dzień 24 listopada 2020 r.

¹²³ Z 23 stycznia 2018 r.

¹²⁴ Na dzień 24 listopada 2020 r.

Jeden z protokołów kontroli¹²⁵ został sporządzony nierzetelnie albowiem w części 2 protokołu „Naruszenia” odnotowano, że w trakcie kontroli „Nie stwierdzono naruszeń”. Z treści protokołu, część 1 „Ustalenia kontroli”, wynikało, że podmiot niezgodnie z posiadaną decyzją przetwarzał odpady służące do rekultywacji wyrobiska, co odnotowano w części 4 protokołu, tj. Inne zagadnienia. Na podstawie tego protokołu wydano zarządzenie pokontrolne i decyzję administracyjną.

(akta kontroli str. 789-819)

Pracownik sporządzający protokół oraz Kierownik Delegatury WIOŚ w Toruniu wyjaśnili, że w mimo uchybień formalnych w protokole podjęto działania pokontrolne w postaci zarządzenia pokontrolnego i wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej. Ponadto Kierownik wyjaśnił, że przypomniał pracownikowi, że spostrzeżenia wypełniające znamiona naruszeń obowiązujących przepisów i zezwoleń muszą znaleźć odzwierciedlenie w stosownej części protokołu kontroli.

(akta kontroli str. 161-176)

NIK podkreśla, że dokumentowanie ustaleń kontroli nie powinno budzić wątpliwości, tak, aby kontrolowany miał świadomość, jakich naruszeń się dopuścił i jakie konsekwencje mu grożą. Jednocześnie niewłaściwa dokumentacja na etapie kontroli może przyczynić się do nieskuteczności instrumentów pokontrolnych.

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewódzki Inspektor przekazywał informacje dotyczące spełniania wymogów ochrony środowiska przez podmioty zaangażowane w system transgranicznego przemieszczania odpadów. Przeprowadzał kontrole w podmiotach realizujących odzysk oraz unieszkodliwianie opadów pochodzących z transgranicznego przemieszczania odpadów, a także w podmiotach posiadających decyzję na odzysk odpadów poza instalacjami. Protokół z jednej kontroli w ww. zakresie został sporządzony nierzetelnie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	1. Terminowe przekazywanie GIOŚ zbiorczych informacji o wynikach kontroli przeprowadzonych u przedsiębiorców.2. Rzetelne sporządzanie zbiorczych informacji o wynikach kontroli przedsiębiorców.3. Właściwe dokumentowanie ustaleń kontroli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie

¹²⁵ TOR 58/2019.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 12 stycznia 2021 r.

Kontroler
Beata Odjas
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
Tomasz Sobecki

.....
podpis